

HRVATI NA BAUHAUSU Zaboravljeni đaci utjecajne škole koju su zatvorili nacisti

Ivana Tomljenović Meller
Autor: [Patricia Kiš](#)

Objavljeno: 16.04.2015

Radovi troje hrvatskih autora prvi se put zajedno predstavljaju, i to uz djela njihovih slavni profesora Vasilija Kandinskog i Paula Kleea, na izložbi koja se u svibnju otvara u Muzeju suvremene umjetnosti

Najpoznatija umjetnička škola u povijesti koja je zagovarala umjetničko oblikovanje predmeta za svakodnevnicu, ali i čvrsta ljevičarska uvjerenja, utemeljena je 1919. godine vizijom **Waltera Gropiusa** o "katedrali socijalizma", mjestu koje će ujediniti sve umjetnosti i sve obrte. Studenti su doslovce živjeli za ideje Bauhauusa, od kojih neke i danas imaju vidljivu primjenu na mnogim poljima, od industrijskog dizajna do arhitekture. Vrlo ih je lako pronaći u dućanima s dobrim dizajnom i dostupnim cijenama, ali i u radovima mnogih mlađih, suvremenih umjetnika. Škola Bauhaus prvo je osnovana u Dessau, pa se seli u Weimar, nakon što su se stanovnici Dessaua pobunili protiv njih, a potom i u Berlin. Zatvorili su je nacisti 1933. godine, tvrdeći da je ona "leglo boljševizma" i "centar okupljanja komunističkih intelektualaca".

Kulminacija višegodišnjeg projekta "Bauhaus - umrežavanje ideja i prakse (Baunet)" izložba je koja se 9. svibnja otvara u Muzeju suvremene umjetnosti, čije su kustosice **Vesna Meštrić** i **Jadranka Vinterhalter**. Naglasak je na umjetnicima iz regije koji su bili na znamenitoj školi. Troje je autora iz Hrvatske - **Ivana Tomljenović Meller**, **Otti Berger** i **Gustav Bohutinsky**. Djela tih autora prvi se put stavljaju u kontekst uz djela njihovih profesora, poput **Vasilija Kandinskog** ili **Paula Kleea**.

Prvi put u Hrvatskoj

Iz arhiva u Berlinu, ali i arhiva **Gunte Stölzl**, svojedobno predavačice na Bauhausu, došli su tako radovi umjetnice Otta Berger, a mnogi od njih će se moći vidjeti prvi put. Većinom je riječ o radovima u tehnici tekstila, kojima ova umjetnica u dizajnu traži "unutarnju sebe", sve na tragu apstrakcija koje zagovara Vasilij Kandinski, jedan od profesora na školi. Njezin tekstilni opus, na koji se danas referiraju i mnogi suvremeni modni dizajneri, tek je nedavno otkriven. Name, iako ime Otta Berger spominju sve međunarodne studije koje se bave temom žena na Bauhausu, o njoj se kod nas malo znalo do istraživanja zadarske povjesničarke umjetnosti **Antonije Mlikote**. **Otti Berger**, istražila je Mlikota, rođena je 1898. godine u mjestu Zmajevac u Baranji, a veći je dio života provela u Njemačkoj. U Bauhaus, u Dessauu, došla je 1927. godine, s vrlo dobrim predznanjem o umjetnosti koji je dobila na studiju Kraljevske akademije za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. **Mies van der Rohe** povjerio joj je da vodi Tekstilnu radionicu, zajedno s **Lilly Reich**, koja je bila i privatna i profesionalna partnerica znamenitom

U Beogradu se čuva i "Skica za veliki kotač osjećaja" čiji je autor László Moholy-Nagy. Mađarski slikar i fotograf te profesor na čuvenoj školi, kombinirao je stroge, geometrijske forme sa zaigranim oblicima, često je radio u crno-bijeloj tehnici, koristeći elemente zupčanika, poluge i slova, kao što je slučaj i na ovom crtežu u tehnici tuša.

Ljubav s Hećimovićem

U linijama i apstraktnim oblicima Moholy-Nagy nastojao je pronaći emotivnu kvalitetu pa je tumačio: "Crteži ne pokazuju toliko objekte koliko moje iznenađenje o njima."

Na izložbi ćemo vidjeti i crtež "Zaljubljenik" Paula Kleea, figuru s tijelom čovjeka i licem životinje iz dugog nosa, "zarobljene" u krugu koji lebdi na površini. "Zaljubljenik" datira kad i "Orange", što je doba kada i ovaj umjetnik, uz Kandinskog, predaje na Bauhausu. Kleeov crtež čuva se u privatnoj zagrebačkoj zbirci nasljednika **Marie-Luise Betlheim**, koja će također biti važan dio izložbe. Ova je učiteljica plesa iz Njemačke u Zagreb došla 1927. zbog prijateljstva s Nikolom Hećimovićem, sekretarom Crvene pomoći, koji je vrlo brzo, 1929. godine, ubijen. Njezina životna priča može se pronaći u knjizi "Bauhaus osobno" koju je 2011. izdao UPI-2M. U zbirci se nalaze, inače, i Breuerov antologijski naslonjač, grafike, crteži, ulja, arhitektonski nacrti, pisma, dokumentacija, prepiska s članovima...

U njezinoj je zbirci pronađen i originalni nacrt za kuću "Crvena kocka" **Farkasa Molnára** - kocka koja se uzdiže iznad geometriziranog okoliša bila je ogledna kuća Bauhauusa, ali i svojevrsna priča o utopiji, koja se provlačila kroz čitavu ovu školu. Marie-Luise Betlheim čuvaka je i mnoga pisma koja joj je uputio Molnar, s Bauhauusa.

Treba napomenuti da se izložba ne zadržava na godini kada se zatvara škola Bauhaus, već prati njezine tragove u sredini, primjerice, djelovanje vrlo važne poslijeratne grupe EXAT51.